

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, менеджменту
та комерційної діяльності
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Кадрова безпека і цивільний захист
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування» Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування» Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»
Викладачі	Ольга В'юник, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Ольга Кіріченко, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Осін Руслан Анатолійович, доцент, доцент кафедри експлуатації та ремонту машин
Контактний телефон	+38(095)012-98-19 +38050-747-72-20
E-mail	alionatkachuk2017@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна професійної підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, у т.ч. лекції – 28 годин, практичні заняття – 14 годин, самостійна робота – 78 години. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська Рік викладання – 2022
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	потребує базових знань з основ менеджменту та безпеки життєдіяльності.

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кадрова безпека та цивільний захист» є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь, навичок та компетентностей у сфері управління кадровою безпекою, оцінювання її рівня та розробки дієвих заходів щодо протидії ризикам та загрозам у сфері кадрової безпеки, забезпечення цивільного захисту населення та організацій дії в умовах надзвичайних ситуацій, обґрунтування напрямів підвищення рівня кадрової безпеки на підприємстві.

Завдання вивчення дисципліни:

- розуміння сутності кадрової безпеки підприємства та передумов її забезпечення;
- вивчення основних засад функціонування системи забезпечення кадрової безпеки на підприємстві;
- засвоєння методів та інструментів управління кадровою безпекою підприємства;
- набуття вмінь щодо застосування кількісних та якісних методів оцінювання рівня кадрової безпеки на підприємстві;
- обґрунтування напрямів забезпечення і підвищення лояльності персоналу на підприємстві;
- застосування засобів протидії ризикам та загрозам у сфері кадрової безпеки;
- визначення специфіки забезпечення кадрової безпеки в умовах інноваційно-інтеграційних та глобалізаційних процесів;
- набуття навичок здійснення моніторингу та сценарного аналізу виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій;
- розуміння підходів до планування заходів з питань цивільного захисту;
- набуття вмінь забезпечувати захист населення і територій в умовах надзвичайних ситуацій.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця): потребує базових знань з основ менеджменту та безпеки життєдіяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Загальні компетентності

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК 10. Знання та розуміння правових основ цивільного захисту, дотримання основних принципів його забезпечення.

Спеціальні компетентності

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК 11. Здатність здійснювати глибокий аналіз кількісних та якісних показників функціонування організацій.

Програмні результати навчання

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН 14. Здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з професійної діяльності для дослідження і розробки управлінських функцій та типових задач професійної діяльності.

РН 15. Досліджувати, аналізувати та ідентифікувати небезпеки навколишнього середовища, класифікувати надзвичайні ситуації, здійснювати їх прогнозування. Розробляти заходи з превентивного та аварійного планування, управляти заходами цивільного захисту та забезпеченням техногенної безпеки об'єктів і територій

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Завдання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ			
1	Тема 1. Сутність кадрової безпеки та передумови її забезпечення Сутність та значення кадрової безпеки у сучасних умовах. Складові кадрової безпеки підприємства (професійна, соціально-мотиваційна,	8	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань.

	безпека життєдіяльності, психологічна безпека). Чинники забезпечення кадрової безпеки підприємства на макро-, мезо- та мікрорівнях. Передумови забезпечення кадрової безпеки (демографічні, економічні, соціальні, технологічні, стан ринку праці та зайнятості).		
2	Тема 2. Кадрова безпека підприємства як об'єкт управлінської діяльності Аналіз концепцій управління кадрами на підприємстві. Місце кадрової безпеки в системі забезпечення безпеки суб'єкта господарювання. Система управління кадровою безпекою підприємства. Механізм управління кадровою безпекою підприємства. Роль та функції підрозділів (служб) з управління персоналом та служби безпеки у забезпеченні кадрової безпеки підприємства.	8	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань.
3	Тема 3. Управління кадровою безпекою підприємства: методи та інструментарій Методи впливу на персонал підприємства, установи, організації. Сучасні інструменти управління кадровою безпекою підприємства. Роль проактивних та превентивних методів управління у забезпеченні кадрової безпеки на підприємстві. Світовий досвід управління кадровою безпекою: порівняльний аналіз.	6	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
4	Тема 4. Методичні підходи до оцінювання кадрової безпеки підприємства Класифікація методів оцінювання рівня кадрової безпеки на підприємстві. Кількісні методи оцінки рівня кадрової безпеки: показники структури персоналу, плинності кадрів, руху працівників та використання робочого часу. Справедлива система оцінювання результатів праці та її оплати: вплив на забезпечення кадрової безпеки підприємства. Якісні методи оцінювання рівня кадрової безпеки на підприємстві. Моніторинг кадрової безпеки на підприємстві.	12	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
5	Тема 5. Лояльність та надійність персоналу як напрям забезпечення кадрової безпеки підприємства Поняття лояльності персоналу та її роль у забезпеченні кадрової безпеки підприємства. Сутність надійності персоналу. Методичні прийоми оцінювання рівня лояльності та надійності персоналу. Способи формування й підвищення рівня лояльності та надійності працівників в контексті забезпечення кадрової безпеки підприємства.	8	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.
6	Тема 6. Засоби протидії ризикам та загрозам у сфері кадрової безпеки підприємства Зміст та класифікація засобів протидії ризикам та загрозам у сфері кадрової безпеки. Протидія ризикам та загрозам особистій безпеці кадрів. Протидія та профілактика порушень трудових прав працівників на підприємстві. Заходи щодо оптимізації плинності кадрів та недопущення відтоку ключових працівників. Протидія ризикам та загрозам у сфері безпеки підприємства з боку персоналу: фінансово-економічна, інформаційна, майнова,	18	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань. Вирішення практичних задач та кейсів.

	інтелектуальна складові.		
7	<p>Тема 7. Напрями забезпечення кадрової безпеки в умовах інноваційно-інтеграційних глобалізаційних процесів</p> <p>Особливості забезпечення кадрової безпеки в контексті активізації тенденцій інноваційно-інтеграційної взаємодії. Вплив глобалізації на забезпечення кадрової безпеки, сучасні виклики та можливості на глобалізованому світовому ринку праці. Засоби управління кадровою безпекою в умовах провадження інноваційної діяльності на підприємстві.</p>	6	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЙ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ			
8	<p>Тема 8. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій</p> <p>Цивільний захист, його завдання та функції. Єдина державна система цивільного захисту, її рівні та режими функціонування. Надзвичайні ситуації (НС) та їх класифікація. Причини виникнення та складові системи моніторингу НС. Галузевий моніторинг за станом безпеки у відповідній сфері відповідальності центральних органів виконавчої влади. Територіальний моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами і системами захисту та ліквідації НС, стану впровадження превентивних заходів щодо зменшення їх масштабів. Урядова інформаційно-аналітична система з НС.</p>	10	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань..
9	<p>Тема 9. Планування заходів з питань цивільного захисту</p> <p>Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів НС. Вимоги до складу, змісту та форми плануючої документації. Методика розроблення планів з попередження НС. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру. Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на потенційно небезпечних об'єктах (ПНО) та пом'якшення їх наслідків.</p>	8	Усне опитування. Тестування.
10	<p>Тема 10. Захист населення і територій в умовах надзвичайних ситуацій</p> <p>Види захисту населення. Оповіщення та інформування. Укриття населення в захисних спорудах. Класифікація захисних споруд. Евакуаційні заходи. Інженерний захист територій та суб'єктів господарювання. Психологічний захист. Медичний захист та забезпечення епідемічного</p>	18	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань..

	благополуччя в районах НС. Радіаційний та хімічний захист. Біологічний захист населення, тварин і рослин. Засоби індивідуального захисту, їх класифікація.		
	Тема 11. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту Забезпечення техногенної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях. Дослідження стійкості роботи суб'єкта господарювання в умовах надзвичайної ситуації. Шляхи і способи підвищення стійкості роботи суб'єктів господарювання. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу. Захист та раціональне розміщення основних виробничих фондів. Захист технологічного обладнання, удосконалення господарсько-виробничих зв'язків. Підвищення стійкості виробничих будівель і споруд, комунально-енергетичних і технологічних мереж. Підвищення протипожежної стійкості.	18	Усне опитування. Тестування. Презентації індивідуальних завдань.
	Разом	120	

5. Система оцінювання та вимоги

Протягом семестру здобувач може отримати max. 100 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Критерії оцінки заліку:

- «**зараховано**» – студент має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «**не зараховано**» – студент має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендовані джерела інформації:

Базова з кадрової безпеки

1. Бушман Т. С. Оцінка умов формування та забезпечення кадрової безпеки підприємства. Актуальні проблеми соціально-орієнтованої економіки: монографія / за ред. д-ра. екон. наук, проф. В. В. Прохорової. Харків: Смуґаста типографія, 2017. С. 147-157.

2. Гавриш О.А., Довгань Л.Є., Крейдич І.М., Семенченко Н.В. Технології управління персоналом: монографія. Київ: НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2017. 528 с

3. Кадрова безпека суб'єктів господарської діяльності: менеджмент інсайдерами: монографія / за ред. проф. Сідака В.С., проф. Мігус І.П. Черкаси, 2021. 258 с.

4. Кравчук О. І. Цифрова компетентність менеджера з персоналу. Соціалотрудові відносини: теорія та практика. 2018. № 1. С. 172-191.

5. Лень, О. О. (2022). Політика забезпечення кадрової безпеки в системі публічного управління: напрямки і пріоритети. Публічне урядування, (1 (29), 79-85.

6. Лисенко М. С. Механізм забезпечення кадрової безпеки підприємств / Лисенко М. С. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. №7. С. 82 137-140.

7. Милянник Р. В. Інноваційні підходи до формування та розвитку

управлінських компетентностей. Бізнес Інформ. 2022. №7. С. 203-210.

8. Панченко В. А. Методологічні засади протидії інсайдерам у системі кадрової безпеки підприємства : монографія. Харків : Мачулін, 2018. 386 с.

9. Теоретико-методологічні засади формування кадрової безпеки в системі публічного управління : колект. монографія / за ред. С. О. Борисевича ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2018. 303 с.

10. Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу : аналіт. зап. / [В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук]. – Київ : НАДУ. 2019. 28 с.

11. Яременко О.Ф. Кадрова безпека підприємства: концептуальні основи забезпечення. Вісник Хмельницького національного університету. 2016, № 2, Том 1. С.29-32.

12. Viunyk O., Levchenko A., Kirichenko O., Netesa V. The Directions of Human Resources Competitiveness Growth: New Technology for Threats and Opportunities. ENECO PROCEEDINGS OF ENERGY ECONOMIC RESEARCH CENTER. 2020. Vol. 4. Issue 4. P. 18-20..

з цивільного захисту

1. Бикова О.В., Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та ін. Основи цивільного захисту: Навч. посіб. К.: 2008. 223 с.

2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посіб. / Львів, 2010. 384 с.

3. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях: Навчальний посібник. Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2004. 136 с.

4. Зеркалов Д.В. та ін. Цивільний захист. Навчальний посібник / Зеркалов Д.В., Міхеєв Ю. В., Праховник Н.А., Землянська О. В. За редакцією Д. В. Зеркалов. К.: «Основа». 2014. 234 с.

5. Левчук К. О. Цивільний захист: навчальний посібник / К.О. Левчук, Р.Я. Романюк, А.О. Толок. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016 р. 325 с.

6. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посіб. К: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.

7. Миценко І.М. Цивільна оборона: навч. посіб. / І.М. Миценко, О.М. Мезенцева. Чернівці: Книги – ХХІ, 2004. 404 с.

8. Осипенко С.І., Іванов А.В. «Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту». Навч. посіб. К., 2008. 286с.

9. Охорона праці в галузі та цивільний захист. Навчальний посібник / О.В. Оришака, Г.П. Горбачова, О.М. Мезенцева, К.М. Марченко, К.О. Буравченко. Кропивницький : Видавець Лисенко В.Ф., 2019. 226 с.

10. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. посібн. / За наук. ред. Запорожця О.І. К.: АМУ, 2008. 250 с.

11. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник / М.І. Стеблюк. 3-тє вид., стер. К.: Знання, 2013. 487 с.

12. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посіб. / За ред. проф. М.О. Біляковича. К.: Арістей, 2007. 386 с.

13. Шоботов В.М. Цивільна оборона: навч. посіб. К.: «Центр навчальної літератури», 2004. 439 с.

Допоміжна

1. Алькема, В., Денис, В. (2021). Управлінський аналіз кадрових ризиків системи управління персоналом в банківських установах. *Вчені записки Університету «КРОК»*, (4(64), 85-95.

2. Брах С.В. Внутрішні і зовнішні загрози кадрової безпеки підприємства. Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неіндустріального суспільства: [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.)]/ відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2019. с.441-443.

3. Воронка О. З. Механізм забезпечення кадрової безпеки підприємств високотехнологічного сектору економіки: монографія. Львів : Галицька видавнича спілка, 2020. 231 с.

4. Лобазов С. М. Проблема кадрової безпеки в процесі економічної безпеки підприємства. Управління розвитком. 2021. № 4 (101). С. 213-214.

5. Світлична В. Ю., Запара А. П. Розробка основних напрямів політики кадрової безпеки// Молодий вчений. 2016. №12. С.870–873.

6. Шира Т. Б. Загрози кадровій безпеці підприємства. Економіка і суспільство. Мукачеве. Мукачів. держ. ун-т. 2016. № 7. С. 531–545.

7. Rahman, N. & DeFeis, G. (2009). Strategic decision-making: Models and methods in the face of complexity and time pressure. *Journal of General Management*, 35(2), 43-60.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
2. Інтернет-портал для управлінців. URL: www.Management.com.ua
3. Портал управління змінами. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>
4. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Українські підручники он-лайн. URL: <http://pidruchniki.ws>
6. International Security and Partnership Center, Центр міжнародної безпеки та партнерства. URL: www.ispc.org.ua
7. Інформаційний бізнес портал «Про бізнес». URL: <http://obiznese.com/>.
8. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Урядовий портал Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ЕМ та КД, Протокол №1 від «15» серпня 2022 р.